

عنوان نشست: بایدها و نبایدهای آموزش مبتنی بر وب در آموزش و پرورش ایران

شناسنامه نشست	
واحد برگزار کننده نشست:	دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی
مسئول نشست:	دکتر سعید پورروستایی اردکانی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
تاریخ برگزاری نشست:	۱۳۹۷
اعضای هیئت علمی:	دکتر محمدرضا نیلی احمدآبادی، دکتر خدیجه علی‌آبادی (اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط:	دکتر رحمان عیسی زاده (رئیس اداره هوشمندسازی مدارس)، دکتر بدیعی (قائم‌مقام دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی)، مهندس سید امیر آقایی (دبیر کارگروه رسانه و محتوای دیجیتال ستاد توسعه فناوری‌های نرم و هویت‌ساز - معاونت علمی ریاست جمهوری)
مسئله محوری نشست:	توسعه آموزش مبتنی بر وب و محیط‌های یادگیری - یاددهی الکترونیکی در آموزش و پرورش ایران
سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:	وزارت آموزش و پرورش

چکیده مباحث طرح‌شده:

پیشرفت سریع فناوری و نیاز به استفاده از آن در حوزه‌های مختلف از جمله آموزش و پرورش مسئله‌ای انکارناپذیر است که دنیای امروز را به خود معطوف ساخته است. آموزش مبتنی بر وب یکی از فناوری‌های نوظهور است که امروزه در سطوح مختلف برای بهبود اثربخشی یادگیری و یاددهی مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این خصوص بررسی ابعاد مختلف آموزش مبتنی بر وب و چگونگی عملیاتی شدن آن برای آموزش و پرورش مسئله‌ای حائز اهمیت است. این نشست درخصوص اجرایی شدن و استفاده پویا از آموزش مبتنی بر وب (در

ساختارها و شکل‌های متنوع) در آموزش و پرورش با حضور مسئولین ذی‌ربط به‌خصوص در وزارت محترم آموزش و پرورش به بحث نشست و باید‌ها و نبایدهای استفاده از این فناوری را برای آموزش و پرورش موردنظر سیاست‌گذاران آموزش پرورش کشور مورد بررسی قرار داد.

در این نشست نقطه نظرات کلی و مسائل مربوط به توسعه و ارتقای زیرساخت‌ها و ملزومات آموزش مبتنی بر وب در مدارس و آموزشگاه‌ها مورد بررسی قرار گرفت تا به این سؤال پاسخ داده شود که چرا این نوع از آموزش که در بسیاری از کشورها به‌صورت رایج مورد استفاده قرار می‌گیرد، در ایران هنوز مورد علاقه نیست. در این راستا ساختار مفهومی واحد و معنادار نظام آموزش مبتنی بر وب با توجه به دغدغه‌های متفاوت و مسائل گوناگون میان‌رشته‌ای مورد ارزیابی و مباحثه قرار گرفت تا مشخص شود که چه ابعادی می‌تواند داشته باشد. سپس چالش‌های اصلی عملیاتی شدن آموزش مبتنی بر وب در ساختارهای آموزشی رسمی و غیررسمی (تطبیقی) مورد بررسی و مباحثه قرار گرفت تا راه‌حلی مناسب این موضوعات طراحی و ارائه شوند. همچنین نیازمندی‌های حوزه آموزش و پرورش کشور به‌عنوان متولی آموزش رسمی برای استفاده از فناوری آموزش مبتنی بر وب مورد بحث و گفتگو قرار گرفت تا مرامنامه یکپارچه‌ای طراحی و ارائه شود. سطوح و اشکال گوناگون بالقوه آموزش جهت استفاده در ساختارهای مبتنی بر وب و همچنین مسئله‌های موجود عملیاتی نمودن و فراگیر شدن آموزش مبتنی بر وب در پایه‌های مختلف آموزشی مورد بررسی قرار گرفت تا درنهایت راه‌حل‌های کلی ارائه و سازمان‌دهی شوند.

توصیه‌های سیاستی:

۱- تبیین مرامنامه‌ای اصیل برای ضمانت اجرای این موضوع

علی‌رغم تأکید بر استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی به‌ویژه آموزش مبتنی بر وب در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، چرا ضمانت اجرایی نیز برای آن وجود ندارد؟ چرا سیاست‌گذاران آموزشی (به‌ویژه دولت) برای پیاده‌سازی برنامه‌های سند تحول اقدام مؤثری نمی‌کنند. پیشنهاد می‌شود تا درخصوص عملیاتی شدن آموزش‌های مبتنی بر وب در مقاطع و

سطوح مختلف آموزشی نخست ضمانت‌نامه اجرایی فراهم و به دستگاه‌های ذی‌ربط ابلاغ گردد.

۲- آموزش و توانمندسازی ذینفعان این نوع آموزش به‌ویژه معلمان

برای فراگیر کردن آموزش مبتنی بر وب نیاز است تا با برگزاری همایش‌های مؤثر ذینفعان این فناوری به‌ویژه معلمان برای استفاده از این فناوری پراکنده‌تر و راسخ‌تر شوند. این در حالی است که بسیاری از معلمان نسبت به این نوع از آموزش بیگانه هستند و یا انگیزه کافی ندارند. آیا علی‌رغم سرمایه‌گذاری‌های کلان در واردات، خرید و نصب فناوری‌های سخت‌افزاری و زیرساختی، درخصوص توانمندسازی معلمان و دانش‌آموزان در استفاده از این فناوری‌ها راهکارهایی اندیشیده شده است؟ چگونه فناوری‌های نوین می‌توانند مورد استفاده قرار گیرند؟ با چه دانش کاربردی؟ با توجه به این سؤالات نیاز به توانمندسازی و طراحی و ایجاد دوره‌های آموزشی مرتبط بسیار مهم خواهد بود.

۳- استفاده از ظرفیت دانشگاهی در تولید محتوای الکترونیک

تولید محتوای آموزشی در محیط‌های آموزشی مبتنی بر وب یک مسئله مهم است. چنانچه در حوزه تولید محتوای کمبودهایی وجود دارد، چرا از ظرفیت کلان دانشگاه‌ها، اساتید و دانشجویان به‌ویژه گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه علامه که رزومه بسیار ارزشمندی در حوزه طراحی و تولید محتوای آموزشی دارد استفاده نمی‌شود.

۴- آموزش تلفیقی برای شروع

چنانچه هنوز پیش‌نیازهای لازم خصوصاً به شکل سخت‌افزاری برای عملیاتی نمودن آموزش الکترونیک مهیا نشده است، معتمد است از فناوری آموزش مبتنی بر وب در ساختار نظام‌های آموزشی تلفیقی مورد استفاده قرار گیرد تا اثربخشی بیشتری در فرایند یادگیری-یاددهی داشته باشد.

۵- سرمایه‌گذاری سودآور با توجیه اقتصادی کلان

اقتصاد امروز آموزش و پرورش یک مسئله است؛ اما آیا این مهم با استفاده از فناوری آموزش مبتنی بر وب حل نخواهد شد؟ استفاده از آموزش‌های مبتنی بر وب هزینه‌های فرصتی

فصل دوم: توصیه‌های سیاستی نشست‌ها ... ۱۶۵

آموزش، تولید محتوا، انتشار پیام آموزش ... را تا سطح بسیار مناسبی کاهش خواهد داد. بی‌شک استفاده از این فناوری می‌تواند موجب صرفه‌جویی در پیاده‌سازی و ارائه محتوای آموزشی به صورت کلان گردد و اقتصاد آموزش و پرورش را متحول کند.

۶- توجه به استانداردهای جهانی

نیاز است استفاده از فناوری‌های نوین و در حال توسعه همگام با پیشرفت جهانی و مطابق با نیازهای کشور به‌روزرسانی و در اختیار ذی‌نفعان آموزش و پرورش قرار گیرد.

۷- حفظ دسترسی و محرمانگی اطلاعات آموزشی

آزادی دسترسی و داده‌های آموزشی و تربیتی بر روی بستر وب نکته ایست که باید به صورت ویژه و با توجه به نیازهای جامعه بررسی و مورد ارزیابی قرار گیرد. این آزادی و دسترسی‌پذیری داده‌ای نباید موجب بدرفتاری‌های اطلاعاتی و اختلال در تربیت و تعلم شود.

۸- بومی‌سازی ساخت یافته و استاندارد

نهادهای متولی آموزش در کشور نسبت به بومی‌سازی بی‌جهت و بی کیفیت فناوری‌های آموزشی که اغلب ریشه‌های غیر بوم دارند اقدام ننمایند. بلکه با در نظر گرفتن نیازهای جامعه، مخاطبین و امکانات موجود ساختارهای آموزشی بومی را برای باروری و توسعه فناوری‌های بومی شده مهیا نمایند.

۹- محلی‌گرایی در تولید محتوای آموزشی

برنامه‌ریزی‌های آموزشی بر روی بسترهای آموزش مبتنی بر وب بر اساس منابع محلی هر نقطه از کشور و در راستای نیازهای آن‌ها تدوین و ارائه گردد تا در نهایت بتواند اثربخشی بالایی در برطرف ساختن نیازهای یادگیری-یاددهی مخاطبین داشته باشد.

۱۰- برنامه‌ریزی زیرساختی با توجه به ارکان نظام آموزشی کشور

استفاده هدفمند و ساخت یافته در استفاده از فناوری آموزشی مبتنی بر وب می‌تواند توسعه صنعت یادگیری-یاددهی مؤثر باشد. از این رو می‌بایست برنامه‌ریزی‌های زیرساختی در این حوزه با در نظر گرفتن توسعه این صنعت به صورت آموزش‌های فراگیر و پرمخاطب در نظر گرفته شود.

۱۱- پشتیبانی از سکوهای نوین سخت‌افزاری به منظور افزایش دسترس پذیری آموزش مبتنی بر وب

استفاده از سکوهای نوین سخت‌افزاری از جمله سکوهای سیار به‌ویژه تلفن همراه که دسترسی‌پذیری را تا سطح قابل توجهی افزایش می‌دهد. از یک رو می‌تواند نسبت به عملیاتی‌شدن و اثربخش کردن آموزش مبتنی بر وب مؤثر باشد. از روی دیگر تهدیدهایی که این ساختار برای دانش‌آموزان در سطوح مختلف تحصیلی می‌تواند ایجاد کند نگرانی دیگری است که می‌بایست با نگاه عمیق‌تری بررسی شود.

۱۲- توسعه آموزش مشارکتی هدفمند

آموزش مبتنی بر وب بستری مناسب برای عملیاتی‌نمودن آموزش مشارکتی است که امروزه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین تکنیک‌های آموزش و یادگیری مطرح است. استفاده از بسترهای شبکه‌ای اجتماعی بومی که مشخصاً برای آموزش طراحی شده است (مانند ادمودو) امروزه در بسیاری از کشورهای نتایج بسیار خوبی را در یادگیری بیان می‌کند. چرا متولیان آموزش رسمی با طراحی شبکه‌های مجازی اجتماعی مبتنی بر وب در این راستا گام‌هایی بر نمی‌دارند؟